

Epesasro Nakaya

Nga So Uyingga Nga, Ngu Polndo

Epesas Oniro Nakangoyingo

Epesasro Mande Tabango

Pol, ngu Romno ya biyomimo oruwoku, ngu naruno ngu, ene so uyi namoraya nakangoyingo. So uyi gura ngu nakangoro, Epesasno oni simoo bare nowoondoye hamoo teyingo, nguro yeni oorowuyingo. So uyi gura ngu yeni, Pilipayino oni simoo bare nowoondoyemo hamoo teyingo, nguro yeyingo. So uyi gura ngu, Kolosino oni simoo bare nowoondoyemo hamoo teyingo, nguro yeyingo. So uyi gura ngu, Palimon oningga nguro nakangoro, yeni oorowuyingo. Nga so uyingga nga ngu, Epesasno oni simoo bare nowoondoyemo hamoo teyingo, ngundo kandangero ingoro, ngunonggo yeyi, ende songo songomo oorowutoni, ene nguya kandangero ingowanggo.

Epesas ngu ende urungga, ene owoooyi nguya urungga oorengo, Esiya mera gumisina nguno. Ngu simoo bare ngu, ene oo sitowi yowero gome ingootenggo. Ene godange anut nguno nowoondoyemo yetenggo. Ngu anut godangengga ngu owoooyi Dayiyana. Epesasno ngu yambo ya urungga ngu godange anut Dayiyanaga, nguro yani. (Aposel 19:17).

Polndo kootu endeyoyingo erayaga, naru bodaga nangge, nguno ngu, Anutro Mande Keta Gome ngu wesiyoro, Yuda oni Epesasno

oodoyi, ngu naruno, nguno Yuda oni simoo bare kengeyingo. (Aposel 18:18-21) Polndo endeyoyingo kabusayiga nguno ngu, ene Epesasno oororo, nguno dagoma kabusa ootooro, nguno ene mande keta gome ngu ero etuyeroro, oruwo. (Aposel 19) Epesas oni oorengo urungga ngu, Yuda oni kini. Ene Yuda oni gidaregado, ngu oni sowe gidarega nguya nguno, oorootenggo. Polndo ngu, Krayis ngu Yuda ko oni gidarega, Yuda oni kini, ngu bidodo yowuruyeroro, nguro ooreye gobooro guranangge. Ngundiro nguro, ene Krayisno nowoondoye gobooro guranangge yewanggo. Polndo ngu kuri mande gabogaboyi kabusaga, ngundo hoorooweyerootoni, ene nguno gome oorengo ngu, Krayisro damoni ngu gome nenengo ingowanggo. Mande gabogaboyi kabusaga, nguro muri ngu ngandiro oruwato. Ene ngu noorengo tabango. Ene noore ngu, Anutro ya ngundiro. Krayis ngu yangga nguro, ya nonggini gura. Ngundo ngu, ya bidodo dowootoni, yanggango ooroote. Polndo ngu, mande gabogaboyi gura ngu kuri Krayisro oni ngu yunoyingo. Krayis keyimo oni ngu, enengo bareyi oorengo ngundiro.

Nga so uyingga ngano, mande gumi gumi ngu ngandiro.

* Kambayeroyingo mande. 1:1-2.

* Anutdo noorengo nowoondoyi urungga oorengo tero, enengo newende noorengo bidodo yunoyingo. Nguro noore, Krayisya gobooro siyero, wata guranangge.1:3-3:21.

* Ngu gome oorengo. Nowoondoyemo hamoo teyingo, oni simoo bare ngu, ene ingonduduye

gobooro guranangge yero oruwanggo. 4:1-16.

* Ngu gome oorengo. Nowoondoyemo hamoo teyingo, oni simoo bare ngu, ene muri biyomi ngu kootu inoro ngu mete. 4:17-5:20.

* Ngu gome oorengo. Ene nowoondoyemo hamoo teyingo, oni simoo bare ngundo, ene nowoondoyi teweroyi muringga nguno, ene nowoondoyi oorengo tero, nguno nowoondoyemo hamoo teyingo, oni gidarega nowoondoyi teyunoweroyi ngu, gome oorengo. 5:21-6:10.

* Nowoondoyemo hamoo teyingo oni simoo bare, ngundo ene Setanro oni ngu mete dagayerwanggo. Ene Krayis yootoyi, nowoondoyemo yanggango oodoni, nguno ene mete tewanggo. 6:11-20.

* Okeyi ero kambayeroyingo. 6:21-24.

¹ No Pol, no ngu Krayis Yisasro soweyeroyingo Aposel oni gura. Anutdo enengo ingondudunonggo nangge, ene no noyoro, Aposel kongga, ngaro rogoneroyingo. Nguro nondo ye Anutro simoo baredo Krayis Yisasro nowoondoyemo hamoo tero, Epesasno oorootenggoku, nguro nondo nga so uyingga nga, yengo nakangooteno.

² Nondo ngu noorengo Awanani, Anut, ko noorengo Oo Bidodo Simburi Simbunani, Yisas Krayis, nguno sumoo eteno. Gengo sumange yoro, gengo simoo bare yunoro, nguno enengo nowoondoye yezi, imakeyingomo oruwanggo, ero yemboongeyingo.

*Krayisnonggo, Anutdo Kumana Bidodo Noore
Yunoote*

³ Noore Anutro bingami okooweroyi ngu, noorengo Oo Bidodo Simburi Simbunani, Yisas Krayis, nguro eweyi. Yo, noore Krayisyia gobooro oorootetoku, nguro Anutdo sambo endeboro murini gome nenengo ngu bidodo, noore nowoondonanimo yero yanggango yoweroyimbورو yunoyingo.

⁴ Kurimi oorengo, Anutdo mera nga ma yeyingo naruno nguno, ene kuri Krayis, nooreya gobooro oruweroyi nguro rogo teyingo. Ngundiro rogooyerootoni, noore Kundingiyi oodooye, nguno enengo doongeyimo biyomi gura ma oruwa.

⁵ Anutdo kurimimonggo, newende noore yunoyingo ngu, noore enengo simoongo rogooyeroyingo. Ndadiro nguro, Krayis Yisas, ngundo noore yoyootoni, nguro noore mete enengo simoongo tero oruwato. Ngu Anut enengo ingondudunimonggo, ngundiro teyingo.

⁶ Anutdo enengo nangoni nguro gome ingootekungga, ngu owoooyimonggo, ene noorengo sumange urungga oorengo kingo duwoo teyunoyingo. Ngundiro nguro, noore komo Anutro owoooyi bingami ero okoowato.

⁷ Krayisro sumangeningga, ngu urungga oorengo, nguro Krayis kuri kumooro, ngunonggo ene noore uriyeroro, ko yoyoyingo. Yo, hamoo, enengo sidu darowobo noorengo biyominani bidodo andangeyunoro kabeteyingo.

⁸ Yo, enengo ingoyingoni, ngu bidodo oorengo, ngunonggo ene noorengo weti mbumbuwa teyingo, ngu andangeweroyimbورو

kumooyingo. Nguro ngu, ene suwooyi sano enengo sumangeningga ngu urungga oorengo, ngu noore etuyeroro yunoyingo.

⁹ Kurimi, Anutdo ngu oo nguro Krayisro konimo, nguno tewero, ene kuri eyingo. Ngundo enengo ingoyingongga kuri kombitero oruwokungga, ngu tunoo noore etuyerooteku nga.

¹⁰ Enengo ingoyingongga ngu ngandiro. Ene komo oo bidodo yoonenengoweroyi narungga ngu, ene kuri rogo tewoku, nguno ngu, Sambo endeboro oo, ko mera ngaro oo yewoku nguya, ngu bidodo Krayisro keyi damonimo watayewa. Ngundiro yemukootoni, enendo nguro tabango urungga tero, sobowooro oruwa.

¹¹ Enengo ingonduduni ngu, ene kuri noore Yuda oni simoo bare ngu enengo rogooyerootoni, nguno Krayisya gobooro oruweroyi rogooyeroyingo. Yo, Anutdo ingoyingo ngu oo gura tewero ngu, asa, oo ngu tetoni tunootewa.

¹² Koretero, noore Yuda oni, ngundo Krayisro ingondudu tero sobowooro oruwooto. Yo, naru bidodomo noore Anut enengo owoooyi bingamini duridarinidodoga ngu okoowato.

¹³ Ye oni sowe gidarega nguya, Anutro mande keta mesarango hamoo ingootoyi, ngundo ye ko yoyoyingo. Yo, ye kuri Krayisro nowondoyemo hamoo tetoyi ngu, asa, Anutdo ngu Yuka Kundingiyi ye yunowero mande ero gosiyoyingo, ngu yunoyingo. Yo, ngu Yuka Kundingiyi ngu Anutro sunggi yeno yeyingo.

¹⁴ Yuka Kundingiyi ngu, Anutdo oo kootuyisina

noore yunowero ingoyingongga nguro sunggiyi. Yo, Anutdo enengo simoo bare kuri uriyeroro, ko kootuyisina ene noore ko yoyootoni, noore eneya sugi sugi oruwato. Oo ngu Anutdo noore yunowero mande kuri ero gosiyoyingo sunggiga, ngu Yuka Kundingiyi ngundo oo kootuyisina yunoweroyi etuyerooteku, ngu hamoo yunowa. Nguro noore enengo owoooyi bingamini urungga ero okooteto.

*Polndo Anutno Epesas Oni Ingoyingo Yunoni,
Ero Yemboongeyingo*

¹⁵ Ngundiro nguro, nondo yengo mande ingowonoku ngu, yendo Oo Bidodo Simburi, Yisasga, nguro nowoondoyemo hamoo tewonggo. Yendo Anutro oni simoo bare, ngu bidodo nowoondoye yunootenggo.

¹⁶ Nguro ngu, no suwooyi sano Anutno yengo ero esosooterorooteno. Nenengo yemboongeyingo naruno, no ye ma yoyokooteno. Kini, nondo suwooyi sano yengo ingondudu tero, Anutno yemboongero oorooteno.

¹⁷ Nondo Anutno yemboongetenoku ngu, noore Oo Bidodo Simburi Simbunani, ngu Krayis Yisas, nguro eweyi ene duridarinidodo. Nguno yemboongetenoku ngu, enendo ingondudu gome metemi ngu ye yunowa. Nguno ngu, enengo mandeni murini, ngu yeno yeni tunootetoni, nguno ye enengo gome oorengoo ingowanggo. Ero ngundiro yemboongeteno.

¹⁸ Nondo ngu, Anutdo yengo ingonduduye, ngu yeningga himidodo teni, ero nguro ingooteno. Nguno ngu, ye mete enendo ooga ye yunowero

negoyerowoku, nguro ingondudu yanggango tero, oni oni tero, hahangero, soboworo oruwanggo. Yo, nondo ngu Anutdo yengo nowoondoye yokutuyerootoningga, enengo oo duridarinidodo, oni simoo bare yunowero rogo teyingo, ngu yunoyerini, ero nguro ingooteno.

19-20 Ye komo nguno ingoyingo yanggango tero, enengo yanggangoni ngu suwooyi sano, noore enengo simoo bare, enengo nowoondonimo hamoo teyingo, ngu hoorooweyeroote. Ngungga ngu, urungga oorengo, ngu noorendo ngu wirikoweroyi nguya kini. Anutro yanggangoni ngundo kuri Krayis merenonggo ko yokutuwootoni ootogetoni, yoro, Sambo endemo oorero, enengo kandeyi koondosina yetoni, bibiteyingo. Ngu yanggango urungga ngundo nangge, nooreno nguya ko tete.

21 Ataga ngu, Krayisdo tabango oni bidodo sambononggo, ko, merako ngano ngu bidodo dagayeroote. Oni koretetingomu ngu bidodo, oni yanggangododomu, oni ururumu ngu bidodo nguya dagayeroote. Enendo nangge oni owoooyedodomu nga sanganiyemo, ataga nga narunggano, ngano ootooro oode, oororo, kootuyisina nguya, ngundiro oruwa.

22 Anutdo, ene kuri oo bidodo Krayis keyi damonimo wata yetoni, enendo nangge tabango urungga oorengo tero, Kristen oni simoo bare bidodoboro tabangoye urungga ooroote.

23 Krayisro simoo bare ngu Krayisro goweyi, ngundo Krayis bungomo woorogongoro ndinditeyingo. Krayisdo ngu oo bidodomo woorogongoro, ndindi tero soboyerote. 1,

2

*Anut Doongeyimo, Weti Mbumbuwa Tero Ngu
Noore Oonootewato*

¹ Kurimi ngu, ye weti mbumbuwaro biyomi nguro murini gurano gurano oruwonggo. Weti mbumbuwa tetenggoku, ngundo Anut doongeyimo, ye oonootewero yoonenengoro oorootenggo.

² Ngu naruno ngu, ye kuri mera ngaro muri biyomimo nguno endeyoro oruwonggo. Yo, ye ngu oombooro biyomi, sambono oorooteku, nguro tabango oningga ngu keyoro oruwonggo. Ataga, nga naruno ngano ngu, yuka biyomingga nguro tabangongga ngu, oni Anutro mande owero yokootenggoku, ngu nowoondoyemo nguno ko tero ooroote.

³ Kurimi ngu, noore bidodo ngu, oni Anutro ma ingootenggoku, ngundiro oruwooto. Yo, noore nenengo ingondudu biyomi ngu keyoro, nowoondonani kurimingga, nguno oruwooto. Kuri, noorenge gowenanimbo oni oni teweroyi ngu nangge keyoyingo. Nguro ngu, noore oni gidaregado, Anutro Mandeni ma keyoyingo ngu, noorenge oore nguno yade oororo, Setanro ende biyomimo Anutdo nguro gumi ogingo yunoweroyi, nguno oorowuyingo.

⁴⁻⁵ Hamoo, noorenge biyominani ngundo kuri yureni kumooyingo. Noore komo oni kumooyingo, ngundiro oorenge tero oruwooto. Ene Anutro sumangeni, ngu noorenge urungga angero ooroote. Anutdo ngu noorenge nowoondoyi oorenge teyunoro, newende noore yunoyingo.

Nguro ngu, enendo noore yoyeni, Krayisya gobooro keta oorooteto. Yo, Anutro sumangeni ngundo nangge, ene noore ko yoyoyingo.

⁶ Enendo ngu, noore Krayis Yisasya gobooro ko yokutuyerootoni, ootoogero, noore sambo endemo oororo, Krayisya gobooro oo bidodo sobowoowato.

⁷ Ene ngundiro teyingongga, nguno ngu, enengo sumangeni urungga oorengo oni bidodo doongeyemo, narudodom, ko kootuyisina nguya, enendo ngu sumangengga, ngu nooreng etuyeroyingo. Yo, Krayis Yisasro koni nooren tewoku, nguno Anutdo enengo nowoondoyini, ngu noore etuyeroweroyimboro tete.

⁸ Ngu ngandiro. Ye Krayisro nowoondoyemo hamoo tetoningga ngu, Anutro sumangeningga, ngunonggo ye ko yoyoyingo. Ngungga ngu, yengo ko tewoggoku ngu kini. Hamoo oorengo kini. Anutdo kingo duwoo oorengo ye yunoyingo.

⁹ Ngungga ngu, yengombo ko tetoyi, nguro urini kini, nguro ngu, oni gurado, enengo owooyi bingami ero okooweroyi, nguya kini. Hamoo oorengo kini.

¹⁰ Anut, enengombo noore yoyeyingo. Krayis Yisasdo noore yomosiyeroro yoyeni, oni keta tunooteyingo. Nguno ngu, noore muri gome nenengo tewato. Kurimi, Anutdo ngu mande muri gomengga ngu nooren yoonenengoyingo, noore mete nguno endeyoro oruwato.

Krayisdo Oni Wata Erayagaku Yoyeni, Wata Guranangge Teyingo

11 Nguro ye simoo bare sowe gidarega, ye ingondudu teyi. Yuda onindo yeya etenggo. Oni goweyi ma yomosiyoyingo, etenggoku, ko, Yuda onindo enengomboya ngandiro etenggo. Noore moondenani yomosiyoyingo, ero etenggo. (Nguro damoni ngandiro. Ene moondeye yomosiyoyingo ngu Anutro simoo bare ero etuyeroote.) Ye Kristen oni sowe gidarega, ye nguro ma wenonoro kabetewero. Kuri, ye nguya Anutro nowoondoyemo hamoo ma teyingo.

12 Ngu naruno nguno, ye Krayisromu kini. Ye Anutdo enengo simoo bare rogooyerowoku, ngundiro nguya kini. Ye eneno songo oriroko oruwonggo. Anutdo eneno sunggi mande Yuda onino ero gosiyoyingongga, ye nguno gobooro eneya ma oruwonggo. Nguno ye oo gome gura kootu tunooteweroyi, nguro ma doongetero sobowooyingo. Ye Anutro nguya ma ingoyingo.

13 Yo, hamoo, kurimi ngu ye oriroko oorenggo oruwonggo. Ene ataga, ngano ngu, Krayisro sidu darowo ngundo ye yomosiyeroro, yoyoro ombutoni, nguro ye Anutya gobooro oorootenggo.

14 Krayisdo, ngu nowoondoye imakeyingomo oruweroyi muringga, nguro simburi. Kurimi, Yuda oni sowengga ngundo oni sowe gidaregaya ngu, mundi tero oruwonggo. Ngu sanggiri mundiyiga, ngundo ngu, oonggoo sisipawa ngundiro kewooroyemo teyingo. Ene, Krayis ngu oonggoo sisipawa ngu toongootoni, ye oni sowe erayaga, ngu yoyoro yowuruyerootoni, oni wata guranangge tunooteyingo.

15 Nguro ngu, ene de omukondino kumooro, ngunonggo mamana mande ngu bidodo andan-

gero yokoyingo. Ene ngundiro teyingongga nguno ngu, noore oore muri keta etuyeroyingo. Ngunonggo wata erayaga, ngu yowuruyerootoni, oni keta amana wata guranangge tunootewo. Yo, ngu muringgano nguno, ene noore yoyeni, nowoondonani guranangge gobooro tunootero oorooteto.

¹⁶ Yisas, de omukondino kumooyingo ngu, oni wata erayaga ngu, nguro Anutno kawarara tero, yoyootoni, wata guranangge tero, Anut tanggeyimo yoyeyingo. Yo, Yisas kumooyingongga ngundo ngu, Yuda oni, ko oni sowe gidaregaya, mundiyi teyingo muringga, ngu kuri andangeyingo.

¹⁷ Enendo omburo tunootero, mande keta gome ngu yootunoro, ngandiro eyingo. Ataga ngu, ye nowoondoye guranangge oriyyi. Ero eyingo. Enendo ngu mande keta gomengga ngu, ye oni sowe gidarega oriroko songo oruwonggoku, ko Yuda oni tanggeyimo oruwonggoku nguya, yowuruyeroro, mande ngu imakeyingo muringga ngu wesiyoro etuyeroyingo.

¹⁸ Mande Keta Gomengga ngu ngandiro. Krayisno ngu, noore oni wata erayaga ngu, noore Yuka Kundingiyi guranangge ngundo noorenko oore goosooyunootoni, nguno ngu, noore mete Awa tanggeyimo, tunootewato.

¹⁹ Arisa, ye yuto oni ngundiro ma ootooro, ye meraye nguya kini oorootenggo. Kini, ye ngu Anutro oni simoo bareya gobooro ootooro, enengo simoongo oorenko, tunootetenggo.

²⁰ Ye ngu, ya ngundiro Anutdo yoyeyingo. Aposel oniya, Anut, enengo ingondudu eyingo

oniya, ngu yangga nguro nonggini; Krayis Yisasdo ngu yangga nguro ungoomboro nonggini kewooroko urungga; ko noore nguya, enengo ya nguro gumi.

²¹ Krayis, noorengo Simbunani, ngundo ngu yangga nguro wimbuyi ngu bidodo dowootoni, nguro oo bidodo ngu gome yanggango ndindi tero, enengo Tembel ya kundingiyi tunootete.

²² Ye nguya Krayisno woorogongoyingo. Yo, Anutdo ye nguya yoyoro, Kristen onidodo soweyootoni, ye nguya Anutro ya oorengo tunoote-wanggo. Yo, hamoo, Anutdo ngu yangga yewoku, nguno Yuka Kundingiyi, ngundo yeya gobooro oruwanggo. 2,

3

*Pol, Oningga Ngu Ene Oni Sowe Gidaregano,
Mande Gome Ngu Yootunoro Eweroyi Oni*

¹ Yo, Anutdo ye Yuda oni simoo bare, ko, simoo bare sowe gidarega nguya yowuruyeroyingo. Ngu muringga ngunonggo, no Polndo Krayis Yisas owooyimboro, ya biyomimo ngano oorooteno. Nguno ngu, nondo ye oni sowe gidarega ye hoorooweyeroweroyimboro.

² Nondo ngu, ye kuri ingowonggo, ero ingowono. Anutdo noro sumangetero, nga kongga nga teni, ero rogonerootoni, nguro no mande nga ye hoorooweyerowero ero yunooteno.

³ Nga mandega nga, ngu kuri kombiteyingo oruwoku, ene Anutdo nono yootunoro ero, etune-rootoni, no ingowono. Nguro ngu, no yengo

mande ootuwoo bodaga nangge, kuri nakangoro yunowonoku ngu.

⁴ Ye nga mandega nga kandangero ngu, asa, ye komo nguno ye ingowanggo, noro ingondudune ngu Anutro mande kombiteyingo ngu bidodomo, ngu Krayis tunootetoni, nguno nondo ingowono, ero ingowanggo.

⁵ Kurimi, Anutdo nga mande kombiteyingga, nga ma yootunoro tunoo eyingo. Ene ataga ngano ngu, Yuka Kundingiyimbo Anutro mande kombiteyingo ngu, enengo Aposel oni kundingiyi nguno, ko, enengo ingondudu eyingo onino nguya, yootunoro, tunoo oorengo etuyeroote.

⁶ Nga mandega nga, ngu ngandiro. Mande gome ketangga ngano ngu, ye oni sowe gidarega, ko, noore Yuda oni nguya, Krayis Yisasno, nowoondoyemo hamoo teyingongga, nguro noore gowenani guranangge, ko, wata guranangge tero yowuruwooteto. Nguno ngu, noorengu bidodo yowuruwooro, Krayis Yisasdo imakeyingo muringga ngu sumangenonggo noorengu ero rogo teyunowoku, ngu yowato.

⁷ Anutdo no ngu noyoro, mande gome ketangga, nga ero yootunoweroyi, nguro ko oni noyewo. Enengo sumange ngu no nunoro, enengo yanggangoni nguya, no nunowoku, ngundo ngu, nga kongga ngano no yanggango tenunoweroyimbora.

⁸ No ngu komo Anutro oni simoo bare gidarega ngu bidodo nowoondoyemo, no owooone bodaga oorengo. Ene ngu sumangengga, ngu no nunowoku ngu, ene no noyoro, oni

sowe gidaregano mande gome keta, ngu ero etuyeroweroyi noyewo. Nga Mande Gome Ketangga nga ngu, Krayisro murini gome oorengo etuyeroyingo nga, ngu bidodo ingoweroyi, ngu ereremo kini.

⁹ Anutdo kuri oo bidodo yemukoyingo, ngu ingonduduningga, ngu kurimi naru bidodomo oongootoni, kombitero oruwo. Ene, ataga, ngano ngu, ene mande keta gome nga onino ngano yootunoyingo. Ngu mandega ngu wesiyoro oni simoo bare bidodomo eweroyi, nguro Anutdo no rogoneroyingo.

¹⁰ Kurimi ene oongooyingoku ngu, ene ataga ngano ngu, enengo oni simoo baredo yootunoya eyi, ero yunoyingo. Enengo oni ngundo, Anutro ingoyingo gome gura gura, ngu enengo tabango Engel onidodo, ko, enengo koreteyingo onidodo sambo endemo kundingiyi oorooteng-goku, ngundo nguya enengo ingoyingo kombiteyingo ngu tunoo etuyeroyingo.

¹¹ Kurimi oorengo, Anutdo oo tewero ingoro gosiyoyingo ngu Krayis Yisas, nooreng Oo Bidodo Simburi Simbunaningga, ngundo oo ngu yeni tunooteyingo.

¹² Noore Krayis nowoondonanimo hamoo tero, gobooro oruwatoku, Krayisdo oo tewoku, nguno ngu, noore mete Anutno nenengo oorowuwero, nguro ma sosorewato.

¹³ Nguro ngu, no yeno eteno. Nondo yeno mande keta mesarangongga, ngu yeno wesiyoro ero etuyerootenoku, nguro no ya biyomimo, noyetoyi ogingo koorowooteno. Nga ogingongga, nondo ye hoorooweyeroweroyimboro

koorowootenoku, ngaro ingondudu biyomi yoro kiyayi ma yewanggo. Kini, nga ogingongga ngano ngu, ye hoorooweyerootoni, ye Anutya gobooro oruwanggo.

Epesas Oni, Ngu Komo Krayisro Nowoondoyiningga, Ngu Gome Ingwanggo

¹⁴ Awando oo bidodo tetoni, nguro no Awano boodoo oondoogero, yambo mande teteno.

¹⁵ Ndadiro nguro, Anutdo noore oni sowe bidodo sambo endemo oorootenggoku, ko merako nganoku, nguya ngu bidodo, enengombo yoyeni, keta oruweroyi, ngu yunoote.

¹⁶ Nondo Anutno ngandiro yemboongeteno. O Anut, gengo duridarige urungga ooreng sambono ooroote. Ngunonggo, gengo Yuka Kundingiyi, ngundo enengo nowoondoyemo, nguno angero oorero, ngundo ene yoyeni, yanggango ooreng yewanggo.

¹⁷ Nguro, ene yengo nowoondoyemo hamoo teyingo, nguno ngu, Krayis ene nowoondoyemo nguno uro oruwa. Yengo nowoondoyi teyingo muringgega, ngundo simoo bare bidodo yoyeni, yanggango dikawanggo. De hurimbo mera nogo yanggango dowootoni, de yanggango dikateku, ngundiro dikawanggo.

¹⁸ O Anut, gengo yanggangongge oni bidodo yuno. Nguno ngu, ene Krayisro nowoondoyiningga, ngu gome ingwanggo. Enengo nowoondoyiningga ngu urungga ooreng, piru ndandayingo ooreng, ene awuno ooreng, mera newendemo amuno ooreng nguya.

19 Yo, ge simoo bare yanggango teyunootoni ngu, asa, ene mete Krayisro nowoondoyiningga, ngu hamoo oorengo, gome ingowanggo. (Ene nguro nowoondoyiningga, ngundo noorengo ingoyingo bidodo dagayeroote.) O Anut, ene hoorooweyerootooga, ngunonggo ene Krayisro nowoondoyi teyunoyingongga, ngu gome oorengo ingowanggo. Gedo gengo muringgega, ngu nangge tetoooga, ene nowoondoyemo uya, nguno orini.

20-21 O Anut, gengo yanggangongge ngundo noorengo nowoondonanimo, ko urungga teroroote. Gedo oo teteku ngu noorengo ingondudu ngu dagayeroro, ngu urungga oorengo. Nguro noore ngu yanggangonggega, nguno ko teteto. Nguro noore gengo simoo bare ngu, gengo owooongge bingamingge okooro, ko Krayis Yisasro owooyi nguya ero okooro, yambo mande tewato. Yo, hamoo, noore, ko kootuyisina osi sambananimbo nguya, gengo owooongge okoororuwato. Ngu hamoo oorengo. 3,

4

Noore Kristen Oni Noore Ngu Krayisro Goweyi

1 No ngu, Oo Bidodo Simburiga, nguro koni ngu tetoowe, nguro no ya biyomimo uro ootooro, ngunonggo nondo ye eririyerootenoku ngu ngandiro. Yengo muriye ngu gome nenengo, Anutdo yeno sunggi enengomu yero ingooteku, ngundiya tunooteni, ero ingooteno.

2 Ye komo oni bidodo, nowoondoyemo ayibiyidodo oriyi. Ye komo oni songo soboyeroro sodedo

ma sanggiri tewero. Ye komo dobookuriyeboro nowoondoyi teya, kowuriye ngu ye yunooteng-goku, ngu koorowooya hoorooweyeroyi.

³ Yuka Kundingiyi, ngundo nowoondoye yeni nowoondoyemo siyero, gobooro oorootenggo. Ngu muringga ngu, uto ngundiro gosiyerootoni, ye Krayisro oni wata guranangge tunootero oorootenggo. Nguro ngu, ye komo ngu muringga, ngu gome yanggango dowoooya oriyi.

⁴⁻⁶ Goweyi ngu guranangge; ko, Yuka Kundingiyi ngu guranangge, nguro ngu, Anutdo ye negoyeroyingo ngu, yengo ingonduduno ene gome doworo, ngunonggo ye oo guranangge sobowooro oruwanggo. Oo Bidodo Simburi Simbunani, ngu guranangge; nowoondoyemo hamoo teyingo guranangge, sono kundingiyi gimuyingo guranangge; Anut guranangge nguya, ngu noorengo bidodoboro Awanani. Enendo nangge oni bidodo dagayeroro, awuno oorendo ooroote. Enendo nangge oni bidodo kewooroyemo koye tero ooroote. Enendo nangge oni bidodo nowoondoye newendemo uro, nguno ooroote.

⁷ Nguro ngu, Krayisdo kingo oo duwoo noore songo songo yunooteku, ngundo noore enengo koni, enengo simoo bareno ko teteto. Yo, Krayisdo ngu oo kingo duwoo yunooteku, ngu noorengo yunowero rogo yewoku, nguno yunoote.

⁸ Nondo oo etenoku, ngundiro nangge, Anutro mande nakayano oorooteku ngu ngandiro.

Ene ya biyomimonggo oni simoo bare urungga oorendo yoyoro, awuno ooreyingo. Ene

kingo oo duwoo ngu simoo bare yunoote.
Ero eyingo. (Sam 68:18)

9-10 (Nga mandega nga ngu, awano oorewoku, nguro muri ngu ndadiro? Ene awuno ooreweroyi kini. Kini, koretero ene mera newendemo amuno mera oorooteku, nguno ene uyingo. Ngu oningga, ngundo nangge, ene koretero mera newendemo ameno uro, ko awuno nguya ooreyingo. Ene nguno ngu, oo bidodomo, ene nangge ndindi teyingo.)

11 Yo, Anut enengo simoo bare oo kingo duwoo, enengo ko teweroyimbora yunooteku, ngu ngandiro: Oni gidarega ngu Aposel, ko ngu yunoro; oni gidarega ngu Anutro ingondudu eweroyi ko yunoro; oni gidarega, ngu mande gome ngu ero etuyeroweroyi ko yunoro; oni gidarega ngu Kristen oni soboyeroweroyi ko yunoro; oni gidarega ngu oo nakangoro etuyeroweroyi, ko ngu yunoyingo. Ko ngundiro songo songo yunootoni, tero oorootenggo.

12 Yo, Anutdo kingo oo duwoo ko teweroyimbora ngundiro, enengo simoo bare, noore hoorooweyeroro yunooteku, nguno ngu, dobookurinani bidodo Krayisro nowoondoyemo hamoo teyingongga nguya, ebe hooroowe hooroowe tetooye, muri gome tunootewa.

13 Yo, noore komo suwooyi sano Anutdo oo kingo duwoo yunowoku, nguro koni teweroyimbora hahangero koyi tewato. Nguno ngu, noore gobooro ootooro, nowoondonani hamoo oorengo tero, ngunonggo Anutro Nangoni, nguro yanggangoni, ngu noore nowoondonanimo hamoo ingowato. Ngundiro tewatoku ngu, noore Krayisro

murini ngundiro tunootewato.

¹⁴ Ngundiro tero ngu, asa, noore simooye bobodi ngundiro ko ma oruwato. Godange oni biyomi, ngundo mete buniyo bobodi mande gura gurano etuyeroro ganayerootoyi, nguro ene nowoondoye buribari ingootenggo. Ngungga ngu, wendeyi dookero, ngundo wanggo yoro yowooraringooteku ngundiro.

¹⁵ Kini, noore komo nowoondonani hamoomonggo, oni songomboro nowoondoyi tewato. Noore hamoo mande, ngu nangge ewato. Ngundiro tero ngu, noore komo Kristen simoo bare yanggango tunootero, Krayisyah gobooro oruwato. Krayis ngu nooreng tabango ooreng.

¹⁶ Ngu Krayis nooreng tabangongga, ngundo ngu, noore yoyeni, noore bidodo, kandenani, kenani, doongenani, oo gowenani ngu, mete ko rogono rogono yero songo songo ko tetenggo. Nguro ngu, noore goweyi, nguro gumi ngu, noore mete ebe hooroowe hooroowe tero, bidodo eneya, gowenani guranangge yowuruwoowato. Ngu muringgano nguno, goweyi urungga tero, yanggangododo tero, nowoondoyi teweroyi muri ngu tetenggo.

Kristen Oni Ngu Ene Komo Oore Ketamo Endeyoyi

¹⁷ Nguro, nondo, Oo Bidodo Simburi Simbunani, ngu owoooyimo, yeno mande yanggango ngandiro ewero. Ye oni biyomi endeyootenggoku sowengga, nguro muriyemo ko ma endeyowero. Ene kingo oo nguno ingonduduye buribari yero, nguno nangge oorootenggo.

18 Enengo ingoyingoye ngu ooreridodo ooroote. Ene ingoyingoye gome nenengo kini, enengo nowoondoye ngu ukingoyingo. Ngundiro nguro, ene ingoyingo ketangga oni, Anutro nowoon-doyemo hamoo tetoyi yunootekungga, ngu eneno kini.

19 Ene muri biyomi teweroyi nguro oyimo ma yowanggo. Kini, ene oororo, sebobarese muri biyomi teweroyi, ko muri biyomi gura gura tewero, ingondudu urungga oorengko tero, ha-hangero oorootenggo.

20 Ene ye ngu kuri Krayisro murinimo nguno, ngundiro mande muringga ngu ma yoyingo.

21 Kini, nondo ngu ngandiro ingooteno. Ye ngu kuri, Krayisro mandeni ingoyingo. Ye ngu Yisasro hamoo mandega ngu kuri yowonggo.

22 Ngu mande hamoongga etuyeroyingo, ngu ngandiro. Kurimi ngu, ye nowoondoye kurim-ingga nguro mande murinimo endeyoro oruwonggo. Ngu nowoondoye kurimi murini ngu godange, ko oo kenomayingoweroyi, ngundo nowoondoye yomburiyoote. Ngundiro nguro, yengo nowoondoye kurimingga, nguro murini ngu komo oweya yokoyi!

23 Yengo ingonduduyeboro muringga ngu, ko, nowoondoye nguya yowoorengoya, ye komo keta tunooteyi!

24 Ye komo oni keta tunooteya oriyi! Yo, hamoo, ngu oni ketangga ngundo ngu, ene komo Anutro murini nangge keyoyi! Anutro murini ngu ne-nengo kundingiyi oorengko, nguro oni ketangga, nguro murini nguya gome nenengo kundingiyi oorengko oruwa.

25 Arisa, ye komo godange mande ngu yokoyi! Ye bidodo komo hamoo mande ngu nangge, oni songomo eyi! Ndadiro nguro, noorengo bidodo songo songo ngu, Krayisro oni nguro gumi.

26 Ene yengo nowoondoye sanggiri teweroyi, nguro ingonda teyi! Kinitetoni ngu, ye sanggiri tetenggoku nowoondoyega ngu, ngundiro oodoyi oororo, sa nemimo uro suwootetoni, ye weti mbumbuwa tewanggo. Nguro ye komo ingonda teyi!

27 Kinitetoni ngu, Setando omburo, nowoon-doyemo uro towoyerowa.

28 Yakaka oni ngu, ene yakaka ko ma tewero. Ataga ngu, ene komo kandeyibo ko gome ngu tetoyi, engge tunootetoni, ngunonggo ene oo yoro, oni wenonootenggoku, ngu bayetero, yunoro hoorooweyeroyi.

29 Ye mande biyomi gura manggoyemonggo ma tunootewero. Kini, mande gome metemi ngu nangge etoyiga tunooteni. Ngundo ngu, oni kiyayi ngu yanggango yunowanggo. Ngunonggo ngu, oni yengo mande gome ingootenggoku ngu, Anutro sumangeni nguno oni yengo mande ngu ingoro, yanggango yewanggo.

30 Ye Anutro Yuka Kundingiyi nguro newende kowuri ma inowero. Ndadiro nguro, Anutdo yengo nowoondoyemo Yuka Kundingiyi yeyingo, ngu enengo rogo tero, sunggi yewoku ngu, naru wengamo enengombo ko yoyowa.

31 Ye ngu komo nowoondoye biyomi yeweroyi muri biyomingga, ngu andangeya yokoyi. Sanggiri, nowoondoye kowoo yeweroyi, nowoon-doye kookingo yeweroyi, ronggesambi teweroyi,

oni kootuyesina mande ero yomooyunoweroyi
mande biyomi muri, ngu bidodomo, ye komo
andangeya yokoyi.

³² Yo, hamoo, muri ngundiro ngu yokoya,
ye komo mande muri ngu ayibinonggo do-
bookuriyeboro nowoondoyi teyi. Anutdo Krayis
oooooyimo, yengo weti mbumbuwaye andan-
geyunowoku, ngundiro nangge, yendo nguya
komo dobookuriyeboro weti mbumbuwaye ngu
andangeyunoyi.

5

Noore Komo Soru Himimo Endeyowato

¹ Anutdo ngu ye, enengo simoongo, nguro gome
oorengo ingoote. Nguro ye Anut kirarongo oriyi.
Yo, ye komo enengo mandeni murini ngu keyoya,
ngu nangge teyi.

² Krayisdo noorengo nowoondoyi tero,
enengo ketangga, ngu yokoro, ngundo noore
hoorooweyeroro, Anutno wooro kundingiyi
ndindingo gome oorengo, ngu yeyingo. Ngundiro
nguro, ye nguya yengo ketangga ngundo oni
songo hoorooweyerowero ko teyi.

³ Sebobarese ko muri biyomi, oo kenomayin-
goro doongeye uruteweroyi muri biyomi ngu, ye
kewooroyemo nguno bodaga ma tunootewero.
Noore Anutro oni simoo bare, ngundo muri biy-
omi, nguro mande ma ero ingoweroyi.

⁴ Ye mande biyomi sugabododo, ko kingo
mande godange, kingo koondoonge mande go-
dange ngu biyomi, ngundiro mande, ngu metemi

kini. Kini, ye Anutno esoso mande ngu nangge tewanggo.

⁵ Yengombo ngu ingootenggo. Sebobarese tetenggoku muri, ko, muri biyomi sugabododo, oo kenomayingoweroyi muri ngu, oni ngundiro muri tetenggoku, ngu ene godange anutga ngu keyootenggo. Ngundiro oni ngu, ene Krayis Anut eragaro, endega, enengo oni simoo bare soboyerooteku, nguno ma uwanggo.

⁶ Ye muri biyomi nguro komo ingonda teyi! Kinitetoni ngu, godange onindo, ye yowoosooro, oororo, mande muri biyomi nguno utoyi, ye ngu keyowanggo. Hamoo ooreng, ngundiro mande muri nguro murini Anutdo sanggiri urungga tero, oni ngundiro tetenggoku, ngu ogingo yunowa.

⁷ Nguro ngu, ye eneya gobooro ma endeyoro oruwero.

⁸ Kurimi ngu ye ooreriko oodoyi, ene ataga ngu, Oo Bidodo Simburi, ngundo ye yoyoro, soru himimo yoyetoni oorootenggo. Ye komo ngu soru himimo oni ngundiro endeyoya oriyi.

⁹ Soru himi, ngundo ngu mande, muri gome metemi ngu bidodo, muri gome nenengomu, ko hamoo mande muri ngu yeni tunootete.

¹⁰ Ye ngu komo ndadiro mande muringga, Oo Bidodo Simburi, ngundo nguro ingooteku, ngu yoweroyi, nguro ko yanggango teyi.

¹¹ Ye ngu, oni ooreri, nguro mande muri biyomi tetenggoku, nguya ma siyero gobooro oruwero. Ngundiro mande muri, ngundo engge gomemu ma yeni tunootete. Kini, ye komo onindo, muri biyomi tetenggoku, ngu muri biyomi eya, oni bidodo etuyeroyi.

12 Nondo mande muriye kombitero tetenggoku, nguro muri ma yootunoro ewano. Kini, nondo nguro mandeni ero ngu, asa, no oyimonerowa.

13 Ene soru himi yetoni ngu, asa, oo bidodo himimo tunootete.

14 Oo bidodo ngu tunoo oorooteku, ngu soru himi oo ngundiro. Nguro ngu, nga mandega nga ooroote.

Ge oni ataga ge werooteku, sodedomangge ge ootooge! Ge merenonggo ootoogetoyi, Krayisdo ngu soru himi yeni, geno om-buwa, ero eyingo. (Ayisaya 26:19; 60:1)

15 Ye komo yengo endeyoyingo, nguro ingonda teya, ye endeyoyi. Ye oni ingonduduye kini onindo endeyootenggoku, ngundiro ma endeyowero. Kini, ye ngu oni ingonduduyedodobo endeyootenggoku, ngundiya endeyoyi.

16 Ene ataga nga ngu, naru biyomi oorooteku nga. Ngundiro nguro, ye Kristen oni simoo bare, nga narungga ngano ngu, ye ko oo gomengga, oni songomo tewero teya ngu, asa, ye komo ngu sodedo teyi!

17 Arisa, ye wenonoyingo muri ngu, ma tewero. Kini, ye ngu komo Anutdo oo nguro ingooteku, ngu gome oorenggo ingoya teyi!

18 Ye sono kowoo gome gome ma nero kakabetero oruwero. Kini, ngu muringga, ngundo ye yomburiyerooteku ngu. Ye komo Anutro Yuka Kundingiyi ngu yokootoyiga, ngundo yengo nowoondoyemo uya soboyeroni.

19 Ye komo dobookuriyebaya mande eya ngu, Iserel oniro yambo, ko yambo gidaregano, Anut bingami ero okooweroyi ngu utoya, nguno yengo

nowoondoyemo ngu yanggango teyinoyi. Suwooyi sano ye komo Urungga Oo Bidodo Simburi, nguro yamboni ngu manggoye nowoondoye ngu nguya, utoya oriyi.

²⁰ Naru bidodomo, ye komo Anut Awanani ngu, ko noorengo, Oo Bidodo Simburi Simbunani, Yisas Krayis, ngu oowooyimo oo bidodoboro esosooteya, bingami okooyi.

Oni Kamebare Teyingo Muringga, Nguro Mandeye

²¹ Ye komo Krayis newendemo uro ootooro, ngunonggo dobookuriye nowoondoyemo nguya uya oriyi.

²² Ye bare garo, Oo Bidodo Simburi, nguro mandeni keyootenggoku, ngundiro nangge, ye komo kamesumoooyemboro mandeye, ngu gome keyoyi.

²³ Ndadiro nguro, simoo ngu bareyiboro sobosobo tabangoni ngu, Krayisdo, Kristen oniro tabango oorooteku, ngundiro. Kristen oni, ngu Krayisro goweyi. Kuri, Krayisdo ene uriyeroro ko yoyoyingo.

²⁴ Kristen oni ngu Krayisro manggowo keyootenggo. Ngundiro nangge, ye bare nguya, suwooyi sano ye komo yengo kamesumoooye, nguro manggoye keyoya, ngu nowoondoyemo oriyi.

²⁵ Ye simoo garo, Krayisdo Kristen oniro nowoondoyi tero enengo ketangga ngu yokootoni, ngundo oni hoorooweyeroyingo. Ngundiro nangge, ye komo baresumoooyemboro nowoondoyi teyunoyi.

²⁶ Yo, Krayisdo, Kristen oni nowoondoye sonowooro ywoorengootoni, nguno ene oni gome metemi tunooteyingo. Ngu sono gimuyingongga ngu, enengo mande keta mesarango. Ngu muringgano nguno ngu, enengo oni ngu, Krayisdo enengo sorengoro, sunggi yeyingo.

²⁷ Ene enengo simoo bare ngu gome nenengo oorengo tunootetoyi, ngu enengo oo sumangeyi, ero ingoote. Yo, enengo simoo bare ngu biyomi gura, ko sooro oo biyomi gura, eneno ma tunootewero, ero ingoote. Kini, ene kundingiyi oodoyi, nguno goweyemo oo biyomi gura, ma orini, ero ingoote.

²⁸ Ngundiro nangge, ye simoo garo, yengo bare-sumooyemboro nowoondoyi teyunoyi. Yendo yengo goweyeboro nowoondoyi tero, ingooteng-goku, ye ngundiya baresumoooyemboro nowoon-doyi teyunoyi. Yo, oni ene bareyiboro gome ingooteku ngu, enengo goweyiboro ingooteku ngundiro.

²⁹ Noore ingooteto. Oni gurado enengo goweyiboro mundiyi ma tete. Kini, ene oowari gomemu inoro, ngu gome sobowoote. Krayisdo enengo oni simoo bare soboyerooteku ngundiro.

³⁰ Ndadiro nguro, noore ngu Krayisro kekandeyi, doongeyi, goweyimo oorooteku nga.

³¹ Anutro mandeno ete.

Nguro ngu, simoo ngu eweyi nemí yoyokoro, ene bareyiboya ebe dowoodowoo gobooro oorooteri. Ene ngu goweyari eraya kini. Kini, ene goweyari guranangge tunootete. Ero eyingo. (Yenesis /Stat 2:24)

³² Ngu mandega, nguro murini ngu songo gura. Ene nondo ngu ngandiro eteno. Ngu Krayisdo, enengo simoo bareya gobooro oorootenggoku, nguro ete.

³³ Ene ye songo songomo nguya, ye komo yengo baresumoooyemboro nowoondoyi teyi. Yengo goweyeboro ingootenggoku, ngundiro enengo nguya nowoondoyi teyunoyi. Bare, ye komo yengo kameyemboro oowooye bingami eya okooyi! 5,

6

Simooyemboro Mande Ko Awanamoyemboro Nguya Mandeye

¹ Ye simooye garo, ye Urungga Oo Bidodo Simburiga, nguro nowoondoyemo hamoo teton-ingga, ngunonggo ye komo Awanamoyemboro manggoye ngu keyoyi. Ngu muringga ngu ne-nengo.

² Anutro mandeno ete.
Ge komo gengo awanangge manggoye keyo, eyingo. (Kisim Bek /(Eksodas) 20:12)

Ngu mamana mandega ngu, ene koretteyingo, ngu ene sunggi mandenidodo.

³ Sunggi mandeni ngu ngandiro.

Ye Awanamoyemboro manggoye keyootoyi ngu, asa, ye gome ootooro, ye merako ngano naru pirungga sugi oruwanggo. Ero eyingo. (Dutoronomi /Lo 5:16)

⁴ Ye simooyemboro awa awaye, yengo simooyemboro nowoondoye yezi ma biyomi yero sanggiri tewero. Kini, yendo ngu komo

gome soboyeroya, Oo Bidodo Simburi nguro mandeni ngu eya etuyeroyi.

Kingo Ko Oniro Mandeye, Ko Sobosobo Oniro Mandeye Nguya

⁵ Ye kingo ko oni garo, ye ngu komo yengo sobosobo oniro manggoye ngu keyoya, ngu nowoondoyemo oriyi. Yengo sobosobo nguro sosoreyi. Kinitetoni ngu, ye nowoondoye eraya eraya ko tewanggo. Ye ngu komo yengo sobosobo oni nguro manggoye ngu keyoya, Krayisro mandeni keyootenggoku ngundiro.

⁶ Kinitetoni ngu, asa, ye kingo ene doongeyemo ko tetoyi, enendo kenootoyiga, gome teni ero, kingo ko tewanggo. Ngundiro muringga ngu, nenengo kini. Kini, ye ngu Krayisro ko oni teya ootooya, ngunonggo Anutdo ingooteku, ngundiya ko teyi. Ndadiro nguro, yengo nowoondoye, ngu kuri Anut inoying.

⁷ Ye ngu komo yengo koye nguro oni oni teya, nowoondoye gomemonggo ko teyi. Ye oniro ko ma tetenggo. Kini, ye ngu Urungga Oo Bidodo Simburiga, nguro ko tetenggo.

⁸ Ye ingoyi. Anut doongeyimo, kingo ko oni, ko, oni enengombo enengo soboyerooteku nguya, Anutdo oni ngu bidodo ko gome tewonggoku, nguro uriyi gome nenengo yunowa.

⁹ Ye ko oniro sobosobo oni garo, yendo nguya komo kingo ko oniya, muri gome nenengo, ngu nangge eneno teyi. Yendo ngu yengo ko oni sosoreyingo ma teyunowero. Ndadiro nguro, Oo Bidodo Simburi, sambo endemo oorootekungga, ngu yengo Urungga, ko, kingo ko oniro Urungga

nguya, ooroote. Hamoo oorengo, kingo oni, ko, oni enengombo, enengo soboyerootenggoku nguya, Anutdo oni wata erayaga ngu muri gurananggemo soboyeroote.

Kristen Oni Ngu Me Oni Ngundiro

¹⁰ Arisa, nondo mande nga wenga yokowero mande ngandiro eteno. Ye ngu komo Oo Bidodo Simburi, nguro wimbu yi yanggangonimo nguno yanggango oorengo oriyi.

¹¹ Ye ngu komo Anutro me ebe ureweroyi, me idi sanggaro nengguro oo ngu yoro tero, ngunonggo ngu, ye yanggango yoro, Setanro me ebeni oo biyomi godangeni, ngu utoro andangewanggo.

¹² Ye ingoyi! Noore oniya ebe ma urooteto. Kini, noore ngu yuka biyomi awuno oorootenggoku, nguro tabango onidodo, ko, enengo koreteyingo oni ururu nguya ebe urooteto. Ngundo, ooreri narungga nga sobowootoyi, nguno oorooteto.

¹³ Nguro ngu, ye komo Anutdo me ebe ureweroyi oo yunowoku, me idi sangga, ngu bidodo yoya dowooya oriyi. Ngundiro tero ngu, naru biyomimo ye mete yanggango dikaro, ebe urewanggo. Me ebe ngu kinitetoni, nguno nguya, ye yanggango dikaro oruwanggo.

¹⁴ Yo, ye ngu komo ngundiya dikayi. Yendo ngu hamoo mande ngu yoya, ngu wanggayemo nguno utoo kimbona ngundiro gosiyoyi. Mande muri gome ngu yoya, Ayen nengguroyi ngundiya, nomoye doobengoyi.

¹⁵ Ye ngu komo Anutro Mande Keta Gome ngu onino ero etuyeroro, nguno nowoondoye

gobooro guranangge, oni simoo bare nguno yero oruwanggo. Ye ngu komo ngu muringga, yowanggoku ngu, keyemboro keye goweyi (Su) ngundiro yoro gosiyowanggo.

¹⁶ Ye komo ngu muringga ngu bidodo yomukoro, ngunonggo ngu nowoondoyemo hamoo tetenggoku ngu, yengo kondimu ngundiro. Ngu kondimungga ngundo ngu, oni biyomi, Setanro nasa, dedodo bisingootoni, ombuteku, ngu bidodo utoro, andangero wemoowanggo.

¹⁷ Anutdo ngu, ye kuri yoyoyingo ngu. Ngu ingonduduga ngu yengo Ayen tomoku, ngundiro tabayemo yeya oriyi. Anutro mandeni, ngu duge ngundiro. Yuka Kundingiyimbo mandega yunooteku, ngu nangge gome dowooya, ko teyi!

¹⁸ Yuka Kundingiyi nguro yanggangoni, nguno ngu, ye komo Anutno yemboongeaya oriyi. Oo bidodo teweroyi ngu, ye Anutno yemboongeayago oo ngu teyi. Suwooyi sano, ye doongedoon-goodoongooteaya, sobowooya oriyi. Ye kengero kingo ma oruwero. Kini, suwooyi sano, ye komo Anutro oni simoo bare ngu hoorooweyeroro, Anutno yemboongeaya oriyi.

¹⁹ Yendo ngu komo no hoorooweneroya, Anutno yemboongeysi. Nondo ngu, yendo ngandiya yemboongeysi, ero ingooteno. Anutdo enengo mandeni ngu no manggonemo yetoningga, noro sosoreyingongga ngu yokoya, no enengo mande keta gome mesarango, kuri kombiteyingongga ngu yootunoro, ero etuyerowan.

²⁰ No ngu Anutro mande keta gome ngu ero

etuyeroweroyi oni. Ngundiro nguro, no ya biyomimo oorooteno. No ngu Anutro mande keta gome nga eweroyi, nguro ko oni. Nguro ngu, ye Anutno no hoorooweneroya, ye komo yemboongeyi. Nguno ngu, nenengo sosoreyingtonengga ngu kinitetoni, no Anutro mande ketangga nguro yanggango yero, mande ngu simoo bareno ero yootunoro, etuyerowano.

Mande Gumi Gidarega Ngu Mande Wenga

²¹ Tikikasdo ngu nondo ko oo tetenoku, nguro mandeni bidodo yeno emukowa. Tikikas ngu noorengko Kristen doboonani oorengko. Ene ngu Oo Bidodo Simburi Simbunani, nguro ko oni oorengko.

²² Nondo ene sureyootoowe, ene yeno oorowuteku, nguro damoni ngu ngandiro. Noore ndadiro oorootetoku, nguro mande ngu gome nenengo oorengko, mandeni murinani, ngu ingowanggo. Nguno ngu, yengo nowoondoye yanggango teyinowanggo.

²³ Anut Awanani nguya, Oo Bidodo Simburi Simbunani, Krayis Yisas nguya, ngundo ene mete Kristen dobookurinani nowoondoye yoyeni, imakero oruwanggo. Enendo ngu oni songomboro nowoondoyi teweroyi muringga, ngu yunoro, ko, yengo nowoondoyemo hamoo teyingo, ngu yanggango teyunowa.

²⁴ Oni bidodo, ngu noorengko Simbunani Oo Bidodo Simburi, Yisas Krayisro nowoondoyi urungga teyingo muringga, ngu suwoooyi sano teroodoyi ngu, asa, Anutdo ene bidodo sumange

teyunootni, eneno sugi sugi oruwanggo. Ngu
hamoo.

**ANUTRO MANDE KETA
The New Testament in the Rawa Dialect of the Rawa
Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Rawa long Niugini**

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Rawa (Rawa) (Rawa)

Dialect: Rawa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

7f5bc84a-4dea-522b-980c-a11c545b87cc